

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ İÇTİHATLARINDA CİNSEL KİMLİK VE CİNSEL YÖNELİM

Av. Buket VURGEÇ[□]

İnsanların kromozomları tarafından belirlenen kadın ya da erkek olma hali cinsiyet olarak tanımlanır. Bir insanın iç dünyasında kendisini hissettiği cinsiyet ise o kişinin cinsel kimliğidir. Cinsel yönelim ise bir insanın kendisi ile aynı ya da karşı cinsiyetten kişilere yönelik, devamlı biçimde duygusal ve cinsel yakınlık duyma halidir.

Cinsel yönelim ve cinsel kimlik, bireyin insan onurunun ve kişiliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ancak dünyanın pek çok yerinde bireyler cinsel kimliği ve yönelimi nedeniyle toplumca dışlanmakta, hayatın pek çok alanında ayrımcılığa maruz kalmakta, cinsel, fiziksel psikolojik şiddet mağduru olmaktadır. Toplumsal eşitliğin sağlanması için bu bireyler bakımından da eşitlik ilkesinin somut şekilde yürürlüğe konulması ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında yer alan ve bireylerin sahip olduğu hakların ihlal edilmesi halinde, bu ihlalin tespiti ve giderilmesini sağlayan yargısal bir denetim mekanizmasıdır. Kararları, sözleşmeye imza atan ülkeler bakımından bağlayıcıdır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında korunan hak ve özgürlüklerden hiç biri cinsel yönelim temelinde yapılan ayrımcılığı doğrudan korumamaktadır. Sözleşmede yer alan ve sözleşmede bulunan haklar bakımından ayrımcılık yapmayı yasaklayan 14.madde ile sözleşmeye ek olarak düzenlenen ve genel eşitliği koruma altına alan 12.protokolde de sayılan ayrımcılık temelleri arasından cinsel yönelim bulunmamaktadır. Bununla birlikte her iki madde de düzenlenişleri bakımından ayrımcılık temellerini sınırlayıcı olarak saymamıştır, dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi konuyla cinsel yönelim ile ilgili ayrımcılık şikâyetlerini de ele alabilecektir.

Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin önüne konuyla ilgili olarak pek çok şikâyet getirilmiştir. Bu davalar genel olarak Sözleşmenin üç maddesi ile ilgilidir: özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı(m.8), evlenme hakkı(m.12) ve ayrımcılık yasağı(m.14). Mahkeme bu davalarda emsal karar olabilecek önemli kararlar vermiştir.

[□] İzmir Barosu (av.buketvurcec@gmail.com)